

21.8.2020

Kunnskapsdepartementet

Deres ref. 20/4086

Unntak fra dokumentasjonskrav må kun være midlertidig

Fraværsgrensen i videregående opplæring fungerer etter hensikten. Nærvær og deltakelse i undervisning skaper mer motivasjon og bedre læring. Elever som står i fare for å falle fra, kan fanges opp tidligere enn før. Også i den situasjonen Norge nå står i, mener vi det vil være særlig viktig at skolene fører tilstedeværelse. I denne pandemisituasjonen vil tilstedeværelse, etter vårt syn, både være digital og fysisk tilstedeværelse.

Vi er glade for at fraværsgrensen på 10 % beholdes, og at unntaket som skisseres kun skal gjelde midlertidig til 1.november 2020. Evaluering av fraværsgrensen som ble framlagt våren 2020 viste at:

- Fraværet blant elever i videregående skole er i snitt redusert med 27%
- Økt nærvær er positivt for elevenes læring. Elevgruppene som øker nærværet sitt i størst grad, er også de som har størst forbedring i prestasjoner
- Gjennomsnittseleven forbedret eksamenskarakteren med mellom 5,5 og 11,1 prosent av en karakter.

Gitt dagens smittesituasjon mener vi egenmelding og foreldremelding kan fungere greit i en midlertidig periode. For myndige elever kan egenmelding, og en konsekvent og streng oppfølging av denne, ved sykefravær være fornuftig. Vi vil imidlertid advare departementet mot å utvide unntaksperioden etter 1.november hvis smittesituasjonen har bedret seg. Vi er glade for at departementet er tydelige på at de tar sikte på å innføre de ordinære dokumentasjonskravene for fravær av helsegrunner så snart smittesituasjonen tilsier det, og på at fraværsgrensen har fungert etter sin hensikt.

Vi legger til grunn at det innhentes erfaringer fra skolesektoren om praktisering av evt. endret regelverk i denne perioden.

Vi er spesielt bekymret for de mest sårbare elevene i den unntakssituasjonen en pandemi er, og henstiller departementet om å gi tydelige veiledninger til skolene om særskilt oppfølging av elever som er lite på skolen denne høsten, om unntaket gjennomføres. Erfaringene fra våren 2020 viste at spesielt de sårbare elevene falt fra når det ikke ble ført fravær.

Kunnskapsdepartementet ser nå behov for å innføre midlertidige regler om dokumentasjonskravet for fravær av helsegrunner på grunn av smittesituasjonen knyttet til Covid-19. Vi registrerer at Kunnskapsdepartementet begrunner forslaget med at en ønsker å sikre «at elever som ikke skal være på skolen, faktisk holder seg hjemme». Det er selvsagt viktig at hele befolkningen bidrar i dugnaden for å forhindre smitte, og at elever ikke føler seg presset til å være på skolen hvis de er syke eller skal være i karantene (eller isolasjon). Samtidig kan elever med god allmenntilstand som ikke skal være på skolen, møte opp til digital undervisning, og faglærer kan notere tilstedeværelse. Slik opprettholdes den viktige kontakten mellom skolen og elevene. Departementet viser i sitt høringsnotat til skoleeiers plikt til å gi alternativ opplæring, hvor reglene innebærer at skoleeier har plikt til å gi opplæring for eksempel hjemme hos eleven ved langvarig fravær. Med dagens smittesituasjon

må slik opplæring skje heldigitalt. Vi ser det som uheldig at departementet i høringsnotatet bruker begrepet hjemmeundervisning, når det i realiteten er snakk om digital fjernundervisning gitt av skolen, og det ikke er snakk om foreldredrevet hjemmeundervisning.

Fraværsgrenenes krav om tilstedeværelse må fortsatt understrekes i all kommunikasjon fra departementet og direktoratet, uansett om undervisningen foregår fysisk eller digitalt.

Undervisning samtidig digitalt og i klasserom gir et dobbeltarbeid som må kompenseres

I høringsnotatet legger departementet til grunn at reglene antas å innebære få kostnader. Det er ikke tilfelle når det gjelder skoleeiers plikt til å gi opplæring hjemme hos eleven ved langvarig fravær. Departementet presiserer også i høringsnotatet at de forventer at skolene relativt raskt følger opp elever som er hjemme pga. lette symptomer eller karantene, slik at disse i størst mulig grad er sikret faglig progresjon ved at de følger vanlig undervisning, f.eks. i form av hjemmeoppgaver eller hjemmeundervisning.

Pedagogisk tilretteleggelse og tilpasset opplæring er forskjellig, avhengig av om eleven deltar i undervisning på skolen, eller må holde seg hjemme. Planlegging, gjennomføring og etterarbeid for den som underviser er ulikt avhengig av om det er fysisk undervisning eller digital fjernundervisning. Dersom det forventes at læreren skal ha doble undervisningsopplegg, må dette merarbeidet kompenseres. På de fleste trinn skal også et nytt læreplanverk tas i bruk denne høsten, noe som kan bidra ytterligere til økt tidsbruk. Vi ber Kunnskapsdepartementet være oppmerksomme på dette og bevilge midler til fylkeskommunene som kan dekke disse merutgiftene.

Lærernes arbeidstidsavtale er ikke innrettet slik at den kan ta høyde for og håndtere denne situasjonen med særlig ekstraordinær arbeidsbelastning. Lærerne har ikke fått betalt for merarbeidet våren 2020 grunnet koronahåndtering, i motsetning til merarbeid som har foregått i andre sektorer. Det er problematisk at departementet foreslår omfattende endringer av betydning for lærernes arbeidstid, uten at tilsvarende endringer i arbeidstidsavtalen er foreslått. På denne bakgrunnen forutsetter vi at departementets presisering av skoleeiers plikt til å gi fjernundervisning i pandemien, medfølges av tilstrekkelige ressurser slik at lærernes merarbeid kompenseres. Vi ser det som sannsynlig at dette merarbeidet vil fortsette minst ut skoleåret 2020/21.

Lektorlagets medlemsundersøkelse våren 2020 viste at over halvparten av lærerne jobbet mer enn 7 timer ekstra pr uke i mars og april, og nesten 20 % jobbet mer enn 12 timer ekstra pr uke. Hovedårsakene til merarbeidet var at det er mer tidkrevende å forberede og gjennomføre undervisningsøkter gjennom digitale flater, at det tar tid å søke kontakt med elever og følge dem opp, og i tillegg at lærerne må håndtere mange ulike systemer for fjernundervisning og elevkontakt. Det samme bildet tegnes i NIFU-rapport 2020:13¹, hvor flertallet av lærerne oppgir å ha opplevd en større arbeidsbelastning sammenlignet med normalsituasjonen. Den høyeste andelen som oppgir større og mye større er blant lærerne i videregående skole (73 prosent).

¹ Spørsmål til Skole-Norge

Vi støtter at fravær for å gjennomføre utsatte fag- og svenneprøver anses som dokumentert

Elever som ikke fikk tatt sine fag- og svenneprøver våren 2020 grunnet Covid-19-utbruddet, må selvsagt få gjennomføre sine prøver denne høsten uten at dette anses som udokumentert fravær.

Vi viser for øvrig til vår høringsuttalelse fra 6. mai. Det er fortsatt like viktig at

- **Skolene har oversikt over elevens deltagelse i opplæringen**
- **Elever og foresatte må gjøres oppmerksomme på at manglende deltakelse i opplæringen kan påvirke vurderingen i orden og oppførsel, og at**
- **Manglende deltakelse i opplæringen fortsatt kan føre til at faglærer mangler grunnlag for å sette karakter i faget.**

Vennlig hilsen

Rita Helgesen
Leder i Norsk Lektorlag